

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Center for Kommunaløkonomi
J.nr. 1005072
mme

30. juni 2010

Indenrigs- og Sundhedsministerens talepapir ved besvarelse af samrådsspørgsmål Z, Æ, Ø, Å, AA og AF vedr. kommunaftalen for 2011 d. 2. juli 2010

Det talte ord gælder

Spørgsmål Z

"Opretholder ministeren, set i lyset af den netop indgåede økonomiaftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, at den kommunale service næste år vil være på samme niveau som i år?"

Svar:

Regeringen og KL indgik for 3 uger siden en aftale om kommunernes økonomi for 2011. Aftalen viderefører det høje niveau for serviceudgifter i kommunernes budgetter for 2010, korrigeret for stigningen i priser og lønninger. Og der er både taget højde for udgifter til opgaveændringer samt udviklingen i udgifter til overførselsindkomster, som der kompenseres for særskilt via en budgetgarantiordning.

Så økonomiaftalen sikrer, at kommunerne set under ét i 2011 også realt kan have det samme høje niveau i serviceudgifterne som i budgetterne for 2010.

Men kommunerne skal også blive bedre til at udnytte deres ressourcer til fortsat udvikling af den borgernære service. Bl.a. gennem en mere effektiv organisering af de administrative opgaver.

Med aftalen er regeringen og KL enige om, at regeringen har fremlagt en række statslige initiativer, der frigør 1,1 mia. kr. til service i kommunerne i 2011, herunder initiativer vedr. afbureaukratisering, digitalisering og indkøb. De frigjorte midler forbliver i kommunerne, hvor de skaber et råderum til service til borgerne.

Spørgsmål Æ:

"Nu hvor regeringen, som Kommunernes Landsforening siger, har dikteret den økonomiske ramme over for kommunerne, er ministeren og regeringen så parat til at tage det fulde ansvar for de konsekvenser, som aftalen får for den kommunale velfærd?"

Svar:

Det er som bekendt regeringen, der har ansvaret for at fastlægge de overordnede rammer for den offentlige økonomi. For at genoprette den offentlige økonomi er det nødvendigt, at holde de kommunale udgifter i ro i 2011-2013.

Årets økonomiaftale med KL hviler på Aftale om genopretning af dansk økonomi mellem regeringen og Dansk Folkeparti, hvor kommunernes budgetter for 2010 frem mod 2013 årligt reguleres med stigningen i priser og lønninger.

Aftalen med DF indebærer netop, at kommunerne friholdes for den tidligere fremlagte reduktion i kommunernes serviceudgifter på 4 mia. kr. i 2012-2013. Langt størstedelen af finansieringen af de nødvendige offentlige merudgifter i perioden 2011-2013 findes dermed hos staten.

Med aftalen mellem regeringen og KL er der enighed om rammerne for den kommunale økonomi, som giver kommunerne mulighed for at fastholde den kommunale velfærd på et meget højt niveau.

Det er sådan vi bruger aftalesystemet. Til at sikre de overordnede rammer for kommunernes økonomi.

Hvordan den enkelte kommune vil prioritere sine ressourcer, er den enkelte kommunes ansvar. Det er kernen i det kommunale selvstyre i Danmark.

Kommunerne skal naturligvis leve op til den indgåede aftale mellem regeringen og KL – både i budgetterne og regnskaberne. Det betyder, at kommunerne også i de kommende år vil skulle foretage lokale prioriteringer og omstillinger for at leve op til de overordnede økonomiske rammer for den kommunale økonomi.

I den forbindelse er der et vigtigt fokus på, at den kraftige vækst på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet skal standses.

Der planlægges derfor bl.a. en væsentligt styrket budgetopfølgning i kommunerne, bl.a. i form af halvårsregnskaber.

Spørgsmål Ø:

"Set i lyset af, at den netop indgåede økonomiaftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, der indebærer nulvækst, er ministeren så enig i, at det bliver sværere for kommunerne at overholde budgetterne og aftalerne om skatteudskrivning, og at der dermed er en øget risiko for, at de netop skærpede sanktionsmuligheder over for kommunerne bliver udløst med den konsekvens, at der bliver endnu færre penge til velfærd i kommunerne?"

Svar:

Aftalesystemet mellem regeringen og kommunerne har mange fordele. Det hænger bl.a. sammen med ønsket om et kommunalt selvstyre. Men systemet hviler på, at de indgåede aftaler overholdes.

For at kommunerne også fremadrettet kan være en troværdig forhandlingspart, er det afgørende, at aftalen overholdes.

Den justerede skattemekanisme og det betingede bloktilskud skal medvirke til at sikre, at aftalerne overholdes og dermed til at understøtte aftalesystemet.

Den indgåede økonomiaftale indebærer, som allerede nævnt finansiering til realt at opretholde niveauet for serviceudgifterne i budgetterne for 2010. Det er således ikke vanskeligere end i andre år at overholde aftalen.

Aftalesystemet er kollektivt, det vil sige, at der indgås aftaler for kommunerne under ét. Et kollektivt aftalesystem forudsætter, at kommunerne samarbejder om at overholde den indgåede aftale.

Hvis kommunerne sørger for at etablere et fornuftigt samarbejde om at overholde den aftale, som de selv har indgået, vil de også fjerne enhver usikkerhed om det betingede bloktilskud.

Spørgsmål Å:

"Hvordan vil ministeren sikre, at økonomiaftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, der indebærer nulvækst, ikke fører til ringere service for samfundets svageste?"

Svar:

Det er allerede beskrevet, hvordan niveauet fra budget 2010 videreføres med relevante korrektioner for opgaver, pris- og lønudvikling og udvikling i overførsler. Det er også beskrevet, at der i aftalen er en række tiltag, der frigør ressourcer til service for borgerne.

Gensidighedsaftalen mellem regeringen og KL indebærer, at kommunerne – ved omprioriteringer og effektiviseringer – selv skal frigøre 2,5 mia. kr. til service fra 2009 til 2013. Og at regeringen tilsvarende skal fremlægge initiativer, der frigør 2,5 mia. kr. i kommunerne.

Det er aftalen, at de 5 mia. kr. skal forblive i kommunerne.

Sidste år fremlagde regeringen initiativer, der frigør godt 600 mio. kr. i kommunerne i 2011. Bl.a. gennem afbureaukratiseringer på beskæftigelsesområdet og en indsats i forhold til sygefravær.

Med aftalen for 2011 har regeringen præsenteret yderligere initiativer, som frigør 500 mio. kr. i kommunerne i 2011. Fx. enklere krav til pædagogiske læreplaner i dagtilbud og enklere regler for forebyggende hjemmebesøg.

Der er altså ikke tale om, at aftalen fører til ringere service for borgerne.

Med aftalen er der også sikret finansiering til det at det nuværende meget høje niveau i budgettet for 2010 på de specialiserede sociale områder.

Men de specialiserede sociale områder i kommunerne står centralt i aftalen, da der er enighed mellem regeringen og KL om, at udgiftsvæksten nu skal bremses.

Det er derfor bl.a. aftalt, at regeringen fremsætter et lovforslag, der forenkler de sociale rammeaftaler og giver kommunerne ansvaret for koordineringen.

Og på specialundervisningsområdet er der enighed om, at folkeskolen skal være mere inkluderende, så den omfatter hovedparten af børn med særlige behov. Det vil sige, at færre børn skal udskilles til specialklasser eller specialskoler.

Og det er fornuftigt både af faglige og af økonomiske grunde. En mere rummelig folkeskole kan frigøre ressourcer til eksempelvis den almindelige undervisning.

Spørgsmål AA:

"Ministeren bedes redegøre for, om regeringen ikke med det laveste anlægsniveau siden kommunalreformen risikerer at sætte det spirende opsving over styr med en unødigt hård opbremsning i økonomien."

Svar:

Regeringen har handlet resolut på krisen, og vi er det land i EU, som har lempet finanspolitikken mest i år og sidste år.

Det er helt centralt for regeringen, at den økonomiske politik understøtter det begyndende opsving og i år understøttes vækst og beskæftigelse fortsat med en ekstraordinært lempelig økonomisk politik både via større offentlige investeringer og ved at styrke familiernes økonomi.

Det kommunale anlægsniveau blev i den forbindelse ekstraordinært løftet i 2009 (17 mia. kr.) og 2010 (20 mia. kr.). Der er så i 2010 tale om et mere normaliseret anlægsniveau (på 15 mia. kr.) – men der er vel og mærke ikke aftalt et loft for niveauet.

De finanspolitiske lempelser i år og sidste år vil sammen med de lavere renter virke med stigende styrke ind i 2011. Den økonomiske politik skønnes under ét at løfte aktivitetsniveauet i dansk økonomi med omkring 5 pct. i 2011.

Men det er nødvendigt at påbegynde genopretningen af den offentlige økonomi i 2011 og med aftalen om genopretning af dansk økonomi fastholder vi den ansvarlige linje i den økonomiske politik. For troværdighed er også en del af den økonomiske politik.

Hvis vi ikke konsoliderer, vil det nemlig svække troværdigheden omkring den økonomiske politik og øge risikoen for højere renter. Det vil i sig selv dæmpe vækst og beskæftigelse og svække boligmarkedet. Samtidig vil Danmarks sårbarhed overfor fornyet uro på de finansielle markeder blive større.

Den konsolidering, vi nu har besluttet sikrer troværdighed og øger handlemulighederne i finanspolitikken, hvis der måtte blive brug for det længere henne i forløbet.

Spørgsmål AF:

"Anerkender ministeren, at hvis der ikke var blevet givet ufinansierede skattelettelser for tæt på 20 mia. kr. siden 2001, så ville det ikke være nødvendigt med nulvækst i kommunerne med de deraf følgende konsekvenser for velfærden?"

Svar:

Nej, de øgede krav til de offentlige finanser sammenlignet med sidste års Konvergensprogram kan ikke tilskrives regeringen skattepolitik.

Regeringen har gennemført en skattereform fra 2010, som over årene er fuldt finansieret krone for krone. Skattereformen er underfinansieret de første år for at stimulere økonomien. Det er i overensstemmelse med anbefalinger fra bl.a. Vis-mændene.

Faktisk styrker skattereformen den offentlige økonomi fra 2013 og på langt sigt. Reformen styrker holdbarheden med 5½ mia. kr. om året som følge af de gavnlige virkninger på arbejdsudbud og opsparing.

Derudover er både 2003/4- og 2007-skattenedsættelserne finansieret inden for rammerne af henholdsvis 2010- og 2015-planen.

Her er det vigtigt at forstå, at finanspolitikken overordnet var på sporet – helt frem til finanskrisen eskalerede i 2008. Faktisk har vi siden 2001 nedbragt den offentlige gæld så meget, at nettogælden blev vendt til en lille nettoformue i 2008.

Når vi i dag står over for en opgave med at genoprette balancen i den offentlige økonomi, skyldes det altså ikke skattenedsættelserne og skattestoppet, men først og fremmest den globale økonomiske krise. Desuden har den offentlige udgiftsvækst været større end ventet i 2015-planen.

Den lavere vækst i det offentlige forbrug de kommende år skal ses i lyset af en kraftig vækst i de senere år. Alene i 2009 voksede det offentlige forbrug med 1½ procentpoint mere end planlagt. Og det offentlige forbrug udgør ca. 28½ pct. af BNP (konjunkturrenset), hvilket er over 2015-planens pejlemærke på 26½ pct. Så det handler om at komme tilbage på sporet.